

NGHIÊN CỨU TỪ VỰNG TIẾNG VIỆT TRONG THIÊN NAM NGỮ LỤC

1. Họ và tên nghiên cứu sinh: BÙI DUY DƯƠNG
  2. Giới tính: Nam
  3. Ngày sinh: 23/11/1983
  4. Nơi sinh: Hà Nội
  5. Quyết định công nhận nghiên cứu sinh số 275/ SĐH ngày 09/11/2005 của Giám đốc Đại học Quốc gia Hà Nội.
  6. Các thay đổi trong quá trình đào tạo:
    - Đổi tên đề tài luận án tiến sĩ theo Quyết định số 583/ QĐ-KH&SĐH ngày 06/10/2009 của Hiệu trưởng Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn.
    - Gia hạn học tập 12 tháng theo Quyết định số 1096/ QĐ-SĐH ngày 26/11/2010 của Hiệu trưởng Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn.
    - Trả về cơ quan công tác theo Quyết định số 1508/ QĐ-SĐH ngày 25/11/2011 của Hiệu trưởng Trường Đại học Khoa học xã hội và Nhân văn.
  7. Tên đề tài luận án: “Nghiên cứu từ vựng tiếng Việt trong Thiên Nam ngữ lục”.
  8. Chuyên ngành: Lý luận ngôn ngữ
  9. Mã số: 62.22.01.01
  10. Cán bộ hướng dẫn khoa học: GS. TS. Nguyễn Thiện Giáp
  11. Tóm tắt các kết quả mới của luận án:
    - Về mặt lí luận: Trên cơ sở tiếp thu và kế thừa quan điểm của các nhà nghiên cứu trong và ngoài nước, luận án xác định một nền tảng lí luận khoa học cho việc nghiên cứu lịch sử từ vựng giai đoạn tiếng Việt đã có văn bản và cách xác định các đơn vị từ vựng tiếng Việt.
    - Về mặt thực tiễn: Nghiên cứu tiếng Việt trong Thiên Nam ngữ lục sẽ làm rõ đặc điểm của các đơn vị từ vựng tiếng Việt thế kỷ XVII, trên cơ sở đó, tham chiếu với từ vựng tiếng Việt hiện đại. Nghiên cứu TNNL dưới góc độ ngôn ngữ học là đề tài có tính cấp thiết, đang được đặt ra trong thực tiễn để hoàn thiện bức tranh lịch sử từ vựng tiếng Việt.
- Luận án đã thống kê được 5034 đơn vị từ vựng trong TNNL, trong đó có 2723 đơn vị đơn tiết (từ) và 2311 đơn vị đa tiết (ngữ). Các đơn vị từ đã được khảo cứu, phân tích một cách chi tiết từ nhiều bình diện khác nhau như nguồn gốc, ngữ pháp, ngữ nghĩa và thu được những kết quả giá trị.
- Đối với các tổ hợp do các từ tạo thành, chúng tôi khảo sát những đơn vị như ngữ định danh, ngữ láy, thành ngữ và quán ngữ. Các đơn vị từ vựng trong TNNL còn được tìm hiểu những biểu hiện của diễn biến từ vựng từ TNNL đến tiếng Việt hiện nay.
- Tuy kết quả khảo sát về các đơn vị từ vựng trong một nguồn ngữ liệu TNNL không phải là toàn bộ từ vựng của tiếng Việt trong thời kỳ tương ứng, nhưng chúng ta vẫn cần phải có những miêu tả có tính bộ phận như vậy,

để dần dần, từ nhiều kết quả bộ phận như thế, mới tiến tới có được sự hình dung đầy đủ hơn về bức tranh tổng thể các đơn vị từ vựng nói riêng, từ vựng tiếng Việt nói chung trong quá khứ lịch sử.

12. Khả năng ứng dụng trong thực tiễn: Các kết quả nghiên cứu của luận án có thể ứng dụng trong việc biên soạn từ điển Thiên Nam ngữ lục, từ điển từ Việt cổ... giúp người đọc có thể hiểu rõ hơn về tác phẩm cũng như tiếng Việt cuối thế kỷ XVII.

13. Những hướng nghiên cứu tiếp theo: Tiếp tục nghiên cứu sâu hơn các tác phẩm chữ Nôm để tìm hiểu về lịch sử từ vựng và ngữ pháp tiếng Việt thời kỳ trung đại.

14. Các công trình đã công bố có liên quan đến luận án:

- Bùi Duy Dương (2009), “Thành ngữ gốc Hán trong ba kiệt tác thơ Nôm”, Tạp chí Hán Nôm (5), tr. 44-53.

- Bùi Duy Dương (2010), “Thành ngữ gốc Hán trong Thiên Nam ngữ lục”, Tạp chí Ngôn ngữ (11), tr. 58-66.

- Bùi Duy Dương (2010), “Thành ngữ gốc Hán trong Thiên Nam ngữ lục qua một góc nhìn văn hoá”, Kỷ yếu Hội thảo Ngôn ngữ học và các ngôn ngữ ở Việt Nam, NXB Đại học Quốc gia, Hà Nội, tr. 191-197.

- Bùi Duy Dương (2011), “Từ láy trong Thiên Nam ngữ lục”, Tạp chí Từ điển & Bách khoa thư (5), tr. 31-41.

- Bùi Duy Dương (2012), “Tìm hiểu hư từ gốc Hán trong Thiên Nam ngữ lục”, Tạp chí Ngôn ngữ (11), tr. 59-69.